

jasno mišljenje samoga auktora. Vrlo mršavo, manjkavo, pače i netočno po njemu upoznajemo se sa sinoptičkim pitanjem. Potpuno su izostavljene neke sekularne poteškoće, napose o deuterokanonskim knjigama i Ivanovu Otkrivenju.

Dr. Nikola Zuvčić.

Viller-Cavallera-Guibert : Dictionaire de spiritualité ascétique et mystique, doctrine et histoire, Paris, G. Beuchesne et fils, in 4°, Fasc. VIII. 1938. col. 241—495.

Osmi je to svezak ascetično-mističkog leksikona. Kako se u leksikonima teme obrađuju abecednim redom to se dogodi da u nekom svesku bude veliko mnoštvo sve samih važnih članaka, a u drugome opet manje takovih. Ovaj osmi svezak enciklopedije katoličke duhovnosti ispunjen je u glavnom kraćim životopisima duhovnih pisaca. Ipak nam pruža nekoliko većih i značajnih članaka koje ćemo ovdje i spomenuti.

Na 35 stupaca Olpfe-Galliard, isusovac iz Toulouse obrađuje Kasijanovu duhovnost, kao nastavak teme započete već u sedmom svesku. Kasijan, opat u Saint-Victor de Marseille, koji je proživio dosta godina na istoku kao monah, poznavao monašku tradiciju i život, a usto imao veliko vlastito iskustvo, bez sumnje je pravi auktoritet za monašku duhovnost prvih stoljeća. Uvažujući tradiciju starih spaja to sa vlastitim iskustvom i istočnu praksu prilagođuje prilikama zapada. Kasijanove »Institucije« i »Konferencije« iznose pred nas ascetizam starih monaha, ascetizam velikog mrtvljenja, ali i velikog pa i mističkog sjedinjenja s Bogom. Zanimljivo je, da već on polaže veliku pažnju na ispitivanje savjesti, na proučavanje pokreta srca i požuda.

Osim Kasijanove duhovnosti valja spomenuti rasprave o dvjema zaista kontemplativnim i mističkim dušama: o sv. Katarini od Geneve (14. stolj.) i o Sv. Katarini Sijenskoj (15. stoljeće). O sv. Katarini Genovskoj piše opširno u 31 stupcu kapucin Umile da Genova, a onda još glavni urednik leksikona i profesor u Belgiji Marcel Viler dodaje tri stupca o utjecaju svetičine duhovnosti na kasnije pisce. Nešto osebujnoga jest djelo o čistilištu, koje, ako nije sama napisala, to ga, izradiše njezini učenici prema njenim objavama i izjavama. Značajno je da se u tom djelu povlači paralela između stanja duša koje se nalaze u mističnom čišćenju i onih u čistilištu.

Pariški dominikanac Maksim Gorce piše kroz 21 stupac o dominikanki sv. Katarini Sijenskoj; o svetici koja je imala veliki preporodni utjecaj na disciplinu klera onog vremena. Na njezin poticaj papa Grgur XI. seli iz Avignona u Rim. Ona prekorava mane klera i pozivlje ga na pokoru i preporod. Njezina pisma imadu neodoljivu snagu, premda je bila kći običnog zanatlije. Njezin ugled i auktoritativni nastup, kojemu se nije bilo moguće oduprijeti, imao je svoj oslon u njezinom mističnom sjedinjenju s Bogom.

Kad je u početku 18. vijeka asceta Fenelon iznio nauku o potpunoj resignaciji, t. j. da savršenoj duši mora biti svejedno, da li je Bog odredi u nebo ili u pakao, jer da time pokazuje savršenstvo svoje ljubavi k Bogu, ustao je biskup i poznati propovjednik Bossuet te do-

kazivao da je to semikvietistička zabluda. Fenelove teze bile su potom zabranjene. Tada su duhovni pisci upali u drugu skrajnost te su zapustili uopće mistiku. Ona je bila kao prezrena. U to vrijeme javlja se isusovac Ivan de Caussade te piše knjigu o mistici, u kojoj tumači mistična stanja. O Caussade-u napisao je u ovome svesku 16 stupaca Michael Olphe-Galliard.

Poslije kratkog članka o papi-pustinjaku sv. Petru Celestinu slijedi poglavlje o svećeničkom celibatu. Jasno je prikazan historijski razvitak kodificiranja toga poglavlja crkvene discipline. Tu se vidi i to, kako je u tradiciji zapadne i istočne crkve od prvih vremena, da se nikada nijesu svećenici ženili poslije ređenja. Takva šta ipak su mogli učiniti, usprkos neprekinutoj tradiciji, samo starokatolički svećenici, oni, kojima je, vele oni, tradicija crkve toliko sveta, da mjesto ujutro, mise podveče, kad je već želudac pun. Uzrok je tome nažalost u onome što zaprema u ovome leksikonu posebno poglavlje pod naslovom »chair«. Prikaz o celibatu može se staviti i u historijski kao i u juridički leksikon, no ono se ovdje u asketskoj enciklopediji promatra sa gledišta duhovnog savršenstva; zato je stavljeno ovamo i poglavlje: »Le celibat et les exigences spirituelles de la vie sacerdotale«.

U članku »chair« iznosi se značenje riječi »caro« prema Sv. Pismu, napose prema sv. Pavlu, kao i duhovna literatura o tom predmetu.

U 14 stupaca obradio je A. Smith historijat duhovnosti t. zv. »canonici regulares«. Tu se radi o zajedničkom, redovničkom životu pastoralnoga klera. Otac i začetnik zajedničkog života dušobrižnog klera jest sv. Augustin, koji je tako reći prvi osnovao takvu zajednicu sa svojim svećentvom kao biskup u Hiponu.

D. Nežić.

Domentijan: Život sv. Save i sv. Simeona. Preveo Dr. L. Mirković sa predgovorom Dr. Vl. Ćorovića. Beograd 1938.

U redu serije: Stare srpske biografije, što je izdaje Srpska knjiž. zadruga, ovo je 4. sveska. Kako je poznato, postoje dvije biografije sv. Save: starija Domentijanova i mlađa Teodozijeva. Ova posljednja izdata je u prijevodu prof. Bašića prije 14 godina. Na ovaj način oba ova spomenika postala su pristupačnija široj javnosti, koja je manje upućena u starosl. jezik. Prevodilac prof. Mirković nastojao je da bude prijevod točan, ne samo po smislu nego i po riječima. Zato je pun arhaizama i provincijalizama, što se neugodno doima čitatelja. Predgovor knjige napisao je Vl. Ćorović, prof. beogr. univerziteta. Pisac spočitava Domentijanu, što svoje pričanje često prekida dugim poređenjima i citatima iz sv. Pisma i pohvalama Savi i Simeonu. Međutim ovo je samo jedan relativan nedostatak posmatran sa stanovišta modernog povjesničara. Domentijan nije svoje djelo pisao u namjeri da služi kao povjesni izvor, nego da se čita na dan smrti svetiteljeve među monasima i da im služi kao primjer u duhovnom životu. Ali i kao povjesničar zaslužuje Domentijan puno povjerenje. On je savremenik, drug i pratilac sv. Save, pa zato »Život sv. Save« i spada u izvore prvoga reda. Prema tome je i izvještaj o dobivanju krune iz Rima za Stjepana Prvovjenčanog opis